

mest unikke kvaliteter over styr - for altid!

Kvaliteter er noget, der allerede er, og noget, man kan skabe. I byplanlægning og byudvikling skal de to dele spille sammen. Det gør havneudvidelsesplanerne ikke.

ELLEN BRAAE

Arkitekt MAA, professor MAA MDL, ph.d. i landskabs- og byudvikling ved Københavns Universitet, bosiddende i Aarhus

RIE ØHLENSCHLÆGER,

arkitekt MAA, Akademisk Arkitektforening Østjylland. Lokalafdelingsmedlem

Aarhus er verdens mindste storby og måske den smukkeste. Det skyldes ikke arkitekturen - om end vi har nogle få fine highlights som rådhuset, universitetet og Momu, der i øvrigt alle udmærker sig ved netop et fint samspil mellem det, der er, nemlig landskabet, og det, der skabes, bygningen. Aarhus' kvaliteter er nemlig af en helt anden gedigen og grundlæggende art. Det handler om den måde, Aarhus ligger i sit landskab på. Aarhus' kvaliteter knytter sig altså ikke alene til det faktum, at der er skov og hav - som det ofte nævnes. Aarhus' kvaliteter beror på måden, som skoven, havet og byen spiller sammen med sin topografi (terrænets form) og det helt store landskab.

Samspil mellem by og landskab.

Verdens mest fantastiske byer er netop karakteriseret ved et eminent samspil mellem stedets naturlige karakteristika og den måde, det er blevet urbaniseret på. Og så-

dan ligger også verdens mindste storby, Aarhus, smukt i en amfiteatralsk halvskål med sine fire landskaber - skovene fra henholdsvis syd og nord, ådalen fra vest og bugten mod øst - der hver strækker sig helt ind til byens hjørte. Takket være Aarhus' placering i forhold til bugt, bakkedal og skov samt dens indre organisering af grønne træk er byen både med til at gøre det store landskab aflæseligt og de grønne træk med til, at man kan orientere sig i byen. Byen og dens landskabelige holdepunkter er på en gang en destination i et stort bylandskab og danner ramme om hverdagslivet og gør derfor Aarhus i landskabet og landskabet i Aarhus til to sider af samme sag. Det er ikke enhver by forundt. Men hvis der ikke er blik for måden, der lene spiller sammen på, kan det så let som ingenting sættes over styr. Og når det først sker, er der ingen vej tilbage. Det er umådeligt svært at få tandpastaen tilbage i tuben.

Tab af kontakt til bugten. Her er de senere års store indsatsers langs havnefronten væsentlige med synlighedsførelsen af åens udløb, der videregående med anlægget af Havnepladsen udvider byens rum helt til kajkanalen, hvorfra man kan følge vandspejlet helt fra byens gamle centrum og ud i bugten. Men det omhandler kontakt mellem byen og vandet fra blot et punkt - om end nok så væsentligt. Der skal mere til. De planlagte havneudvidelser vil fra den bynære kyststrækning syd for byen for altid afskære oplevelsen af, at byen ligger i en bugt, da den visuelle kontakt til Molsforsvinder. Det vil sige, at oplevelsen af den store skala forsvinder. De forelagte visualiseringer af den

”

Det anbefales derfor at sige NEJ til den ønskede havneudvidelse. Hellere omorganisere de nuværende havnearealer for at skabe plads til eventuel øget containertransport end at spolere Aarhus' helt over- skyggende attraktion.

planlagte udvidelse står ikke mål med virkeligheden. På billederne er udvidelsen nogle streger op fra vandfladen, men vores oplevelse af det i virkeligheden er anderledes voldsom - der vil stregerne opleves som en mur, en adskillelse, en opdeling og udparcellering af havfladen.

Øget pres på adgang til rekreative områder af høj kvalitet. De senere års mange nybosættninger i den centrale del af Aarhus hører med i diskussionen om havneudvidelsen. Dels bidrager nogle af de nye bydele - der ofte er tætte, høje og monotone - til igen at blokere forbindelse mellem by og hav. Jo, de nye boliger får selv god forbindelse til vandet, men de afskærer reelt byen fra den historiske mulighed, som frivivelsen af de bynære havnearealer tilvejebragte for at genskabe forbindelsen, ved at lægge sig i vejen. Dels øger de mange nye arealer presset på byens øvrige rekreative arealer. Risskov er Danmarks mest benyttede skov - og

den har nået sin grænse. Den er efterhånden mere slidt, end godt er. Ambitionerne om at få Aarhus' borgere til at tage en tur til den nyeste True Skov er gode, men i hovedsagen er det landskabet syd for bymidten, som skal tilgodeses både de nuværende og de øgede behov for nærrecreative arealer. Al forskning - og ikke mindst covid-19-pandemien - har vist os, at forudsætningen for at kunne bo tæt er adgang til rekreative arealer af HØJ kvalitet. Og her bliver havneudvidelsesplanerne igen kritiske.

Koblingspunktet mellem by og landskab.

Koblingspunktet mellem midtby og landskaberne syd for byen er over årtierne gradvist rykket længere og længere fra hinanden. I dag er det Filtenborg Plads/Tangkrogen. Her kan man få visuel kontakt med vandet, med bugten via Samsø og mod syd øjne skoven rejse sig. Punktet selv er pauvert i sit udtryk, men det er grønt, og via den i areal ganske smalle forbindelse langs Strandvejen skabes oplevelsen af at "være fremme", af at være i kontakt med målet for turen, nemlig havet, stranden og skoven. Det er netop den visuelle kontakt til det store landskab fra Tangkrogen og videre ud, der kompenserer for arealernes umiddelbare beskedne kvalitet. Og den kontakt forsvinder med havneudvidelserne. Det kommer i realiteten til at betyde, at koblingspunktet flyttes dramatisk langt mod syd. Og at aflæseligheden af den måde, som byen ligger i sit landskab på, sløres betragteligt.

Det anbefales derfor at sige NEJ til den ønskede havneudvidelse. Hellere omorganisere de nuværende havnearealer for at skabe plads til eventuel øget containertransport end at spolere Aarhus' helt over- skyggende attraktion.

DELTAG I DEBATTEN

Vi vil gerne høre din mening. Send gerne et debatindlæg om lokale og regionale forhold til JP Aarhus på: skrivdebat.jppol.dk/jp

Læs kravene på jp.dk/kontakt/debat

Havnetunnelbyggeri blokerer forbindelse mellem by og hav i 10 år. Foruden det fremtalte koblings-